

2. Літвінова І.М., Кулиш К.Р. Забезпечення конкурентоспроможності підприємства в сучасних умовах. Інноваційна економіка. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 28-29 квітня 2017 року). – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – С. 38-41.

3. Статистична та фінансова звітність ПАТ «РКТК» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://smida.gov.ua/db/participant/01882551>

Маліцька Г.Г.

студентка,

Кутаренко Н.Я.

*кандидат економічних наук, асистент,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича*

СУТНІСТЬ ТА ОСНОВНІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ ІНТЕГРОВАНІХ БІЗНЕС-СТРУКТУР

Сучасний етап функціонування та розвитку різних економічних систем характеризується активізацією інтеграційних процесів на всіх рівнях. Сьогодні виникають безліч форм і видів об'єднань, які технологічно пов'язують різні господарюючі суб'єкти, що дозволяє консолідувати ресурси підприємств-учасників і забезпечити розробку загальної стратегії, проводити спільні науково-дослідні роботи, випускати конкурентоспроможну продукцію, просувати її на світовий ринок.

Основними мотивами, які спонукають промислові підприємства до інтеграції є необхідність контролю умов поставок сировини та подальшого збуту продукції, що значно спрощується в умовах інтегрованої структури, потреба у зниженні витрат за рахунок інтеграції виробничих процесів, потреба у зростанні виробничих потужностей, управління підприємницькими ризиками, підвищення якості продукції та перехід на нові технології [2, с. 156-157].

Сьогодні інтегровані структури бізнесу поділяються на об'єднання підприємств, що ґрунтуються на корпоративній формі власності (концерни, конгломерати, холдинги, фінансово-промислові групи, транснаціональні компанії та ін.), та об'єднання, які передбачають добровільне співробітництво підприємств у вигляді міжфірмової кооперації (технопаркові структури, спільні підприємства, партнерства, кластери, консорціуми, стратегічні альянси, асоціації тощо).

Корпоративні структури відрізняються значною консолідацією власності, постійністю складу учасників, закритим характером функціонування, розгалуженою системою корпоративного управління, відсутність будь-якої конкуренції всередині об'єднання, прагненням до отримання конкурентних переваг у зовнішньому середовищі.

Об'єднанням міжфірмової кооперації притаманні добровільна участь у спільній діяльності, демократичність співпраці, рівноправність учасників,

відкритість формування для інших господарюючих суб'єктів, варіативний характер економічної поведінки, значні можливості вибору господарського маневрування, прагнення спільних переваг в економічному розвитку [4, с. 190-191].

За час розвитку інтегрованих структур бізнесу можна нарахувати значну кількість різноманітних форм, яка не є постійною. З розвитком економічних відносин відбувається і постійний розвиток існуючих форм. Деякі з них втрачають свою актуальність, водночас виникають та створюються нові. Серед найпоширеніших організаційних форм інтеграційних бізнес-структур виділяють: картелі, пули, синдикати, трести, концерни, фінансово-промислові групи, стратегічні альянси, асоціації.

Історично першою сформованою формою інтеграції бізнесу є картелі, що являють собою об'єднання фірм однієї галузі, що укладають між собою угоду щодо окремих питань комерційної діяльності компанії. Найчастіше метою картельної угоди є збут продукції, також збільшення прибутку через зменшення конкуренції всередині об'єднання та «придушення» зовнішньої конкуренції з боку підприємств, які не є членами угоди. Картелі розрізняють за сферою діяльності (національні та міжнародні), за характером взаємовідносин учасників (відкриті, таємні джентльменські), за формами організації (з єдиним органом збуту або з компаніями із закупівлі). Обов'язковими умовами ефективної діяльності картелів є, по-перше, участь у картелі основних виробників визначеної продукції, по-друге, виробники-члени картелю повинні повністю погоджуватися з його політикою. Пул є різновидом картелю, в якому прибуток усіх учасників надходить до загального фонду та розподіляється між ними відповідно до визначеної пропорції. Найчастіше ця форма об'єднання має тимчасовий характер. У межах пулу встановлюються правила розподілу загальних витрат і прибутку учасників. Аналіз визначення пулу в економічній літературі вказує, що досі невизначеним є статус підприємств, що стають членами пулу, ступінь їх інтеграції чи рівень самостійності. Наслідком подальшого розвитку картелів стало виникнення такої інтегрованої структури, як синдикат, в межах якого здійснюється централізоване просування товарів і послуг на ринки збуту, стратегічний маркетинг, погоджений збут продукції всіма членами об'єднання. Особливостями синдикату є: обмеження комерційної самостійності членів синдикату, централізація збуту, проведення закупівлі сировини для членів синдикату через збутову контору або збутове товариство. Останнім часом синдикат втрачає своє значення та поступається новим формам об'єднань, що виявляються більш пристосованими до умов розвитку економіки [3, с. 253-254].

Результатом об'єднання промислового і банківського капіталів є створення фінансово-промислової групи. Метою діяльності цієї форми інтеграції є підвищення конкурентоспроможності продукції. Країна, шляхом створення і забезпечення функціонування фінансово-промислових груп, підвищує ефективність національної економіки. Використання фінансово-промислових груп як організаційної форми об'єднання фінансових і промислових установ для управління розвитком інноваційного потенціалу

досліджуваних підприємств дозволяє відновити технологічні зв'язки у промисловості, створити ефективний фінансовий механізм розвитку виробництва, збільшити валюту балансу банків об'єднання, збільшити стійкість учасників об'єднання, підвищити конкурентоспроможність продукції підприємств-членів, проводити інноваційну та наукову діяльність та ін. [1, с. 125].

Наприкінці XIX – початку XX стали розповсюдженими трести – об'єднання, учасники яких втрачають свою виробничу, комерційну і юридичну самостійність. Виникнення трестів відбувається через передачу контрольних пакетів акцій незалежними підприємствами головній компанії, внаслідок чого акціонери продовжують отримувати дивіденди, але відмовляються від права голосу. Особливостями тресту є: інтеграція всіх сторін діяльності підприємства, підпорядкованість єдиному центру, розподіл прибутку відповідно до частки. Сьогодні трести майже втратили своє колишнє значення через значну централізацію управлінських функцій [3, с. 255].

Промисловий концерн є однією з найпоширеніших форм інтегрованих структур бізнесу. Це об'єднання під єдиним управлінням головного й декількох промислових підприємств юридично самостійних, але зв'язаних системою участі у власності [1, с. 124]. Важливою особливістю концернів є жорсткий фінансовий контроль членів концерну з боку директорату головного підприємства [3, с. 255]. Промислові концерни класифікуються за такими основними ознаками: процес організації, система участі в капіталі, організація управлінського процесу, тип інтеграції, структура участі в капіталі [1, с. 125].

Сьогодні у світовій економіці однією з головних форм ділового співробітництва стали стратегічні альянси, під якими розуміється довгострокова стратегічна угода між незалежними партнерами, спрямована на координацію спільної діяльності з компенсації слабких сторін або створення конкурентних переваг [1, с. 125]. Члени альянсів вдаються до тимчасового добровільного об'єднання ресурсів заради реалізації обраних інноваційних проектів та програм, а після їх виконання кожний учасник отримує свою частку інтелектуальної власності [4, с. 193]. Стратегічні альянси, в першу чергу, створюються у високотехнологічних галузях, що зумовлено високими витратами по входу до них, високими тарифними і нетарифними бар'єрами, технологіями, що швидко змінюються, й значними операційними ризиками [1, с. 125].

Ще однією формою інтеграційних бізнес-структур є асоціації, які являють собою добровільне об'єднання, що бере на себе функції координації, узгодження дій великої кількості самостійних підприємств чи організацій, задіяних у певній сфері діяльності, здійснюють розробку спільної стратегії щодо обраного напрямку розвитку і сприяють її реалізації, а також гарантують захист інтересів членів асоціації у разі їх порушення [4, с. 193].

Інтеграційна діяльність швидко поширюється і набуває різних організаційно-правових форм. Це зумовлено тим, що створення інтегрованих структур бізнесу є досить прибутковим підприємництвом, а в інтеграційних структурах завжди з'являються техніко-технологічні ніші, які заповнюють підприємливі науковці, інженери, менеджери, конструктори. Основною метою

формування інтегрованих організаційно-правових структур є об'єднання різних видів потенціалів для ефективного управління потенціалом в цілому.

Різні типи інтегрованих структур бізнесу мають специфічні особливості, характерні риси і неоднаковий ступінь інтеграції. Проте саме інтегровані структури бізнесу займають домінуючі позиції у світовій економіці.

Список використаних джерел:

1. Ганущак-Єфіменко Л. М. Інтегровані структури бізнесу та їх роль в економіках країн світу / Л. М. Ганущак-Єфіменко // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 11(125). – С. 121–128.

2. Ганущак-Єфіменко Л. М. Особливості формування інтегрованих бізнес-структур / Л. М. Ганущак-Єфіменко, І. В. Коберник // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 3(129). – С. 154–160.

3. Косата І. А. Сутність та класифікація основних видів інтегрованих структур бізнесу / І. А. Косата // Бізнес Інформ. – 2015. – № 9. – С. 252–256.

4. Марчук Л. П. Особливості функціонування інтегрованих структур в умовах інноваційного розвитку / Л. П. Марчук // Економіка і регіон. – 2012. – № 1. – С. 189–194.

Ракицька С.О.

кандидат економічних наук, доцент;

Грек Л.В.

студент,

Одеська державна академія будівництва та архітектури

ЧИННИКИ СТАБІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Будівництво відіграє значну роль у створенні умов для розвитку країни та її регіонів, інтенсифікація будівельної галузі спричиняє економічне зростання у країні і виникнення необхідних умов для вирішення багатьох соціальних проблем. Підприємства будівельного комплексу України забезпечують інші галузі національного господарства новими основними фондами, виконують роботи чи надають послуги з реконструкції, ремонту та технічного переоснащення діючих об'єктів.

Сучасні будівельні підприємства функціонують в умовах складного, багатофакторного і динамічного зовнішнього середовища. Високий рівень невизначеності є характерною ознакою ринкової економіки, проте нестабільна політична і соціально-економічна ситуація в країні значно посилюють ступінь ризику прийняття рішень. За таких обставин особливої актуальності набуває постійний моніторинг рівня стійкості підприємств з метою попередження кризових явищ на ранніх етапах, а проблема забезпечення керованості і стабільності економічних об'єктів носить системний характер і потребує глибоких теоретичних досліджень. Питання сталого розвитку економічних систем та можливості його досягнення аналізували вітчизняні та іноземні